

نهكتر و شانو

نووسینی - نهحمده سالار

مهزنه هونه رهندي له رهنك (ژان لووی باغو)
 ووتی : (بویه پیشه ی نهكتریم كړو ته پیشه تا هوو
 رینگای كه یشتن به برا مروقه كاتم بیینمه وه)^(۱)

چاك به ناخی رابوردودا چووی هه یه ، وده بنی هه روا كت و پر
 له خورا ماتبیته كورپی ، له و بېروا یه دام هه رله سه رته تلوه ، یان
 بابلین له روزانی سه رته تاو ساكاری یه وهی ، نه و روزگار هی
 ده چیته و بېو هه زاره ها ساتی ، توووكه راو توخمی كه ره سه
 سه رته كی یه كانی تیدابوو هه ، به لام بوونه كه له راده ی نهك
 ته واو بوون و كه یشتن به لكو له راده ی چه كه ره شدانه بوون ،
 تا نه و كاته ی زه مینه و ناو هه وا ی واده ی سه و ز بوون و
 سه ره له ذاتی راسته قینه ی بو سازاوه .

پروفیسور (نوهارا) ماموستای زانكوی (شیکاگو) له
 كتیبه كه یدا (The hand book of drama) توخمه سه رته كی یه كانی
 دروست بوونی درامای به سه ركه رډو ته وه كاتی ده تی : (هه
 له سه رته تا ی په یدا بوونی دراماو هه سی توخمه سه رته كی یه كی
 كه نووسه رو نهكته رو چه ماوهره هاو به شیان كړدوه)^(۲)
 پاشان هه مان پروفیسور نه و راوچی یه كونه ی به نمونه
 هیناوه ته وه كه چون كاتی له راووشكار كه راوه ته وه سه ر
 كوزشته كه ی بو خیزان و كه سانی ده ورو به ری كپراوه ته وه ،

ده مه وی له و هونه ره وه بدویم كه كه سانی شانونامه نمایش
 دهكات ، واته كاری نه و هونه رهنده ی له نیوانی نووسه رو
 چه ماوهره دا ده بیته پر د ، به لام پر د یكی زیندووی پر له
 هه لچوون و هیزی گیان به به ردا كه ر ، هه ر چون كارو
 فرمانه كه ی نه فرماندن و دروست كړدنه ، به بیرو به هره و توانا
 سرروشتی یه كانی یه وه ده بزوی و رهنج ده دات ، له پای
 دروست كړدنه وه ی كه سه شانویی یه كه .

نهكتر توخمی كی سه رته كی ته واو كری (دراما) یه ،
 (دراما) ش شینوه یه كه له شینوه هوشیاری یه
 كومه لایه تیه كان ، جوریکه له چالاكی یه كانی مروف ، ژیان
 به باری كوزه رانه وه له شینوه و روویه كی نویی ی هونه ردا
 پیشان ده داته وه ، داده نریت به یه كیک له هه ره گرنگترینی
 هویه كانی فیربوون و وینه كیشانی جوانانه ی ژیان ، هونه ریکه
 كوپان و په ره سه ندنی نویی بوونه وه ی به و كوپرانكار یانه وه
 به ستراوه كه هه ر ده م له باری نابووری كومه لكاكه ی دا روو
 ده دات ، نه مه كه وه ره ی ریزه وه ی میژوویه تی .
 هونه ری (دراما) خاوه نی ره گوره چه له كیكی سوو و دریزی

نه و دمه کابرای راوچی ده بووه نووسه رو نه کترو که سه گوی گره کانیس جه ماور . به لن نه مانه وهک توخم و تووی سه رتا ، به لام له که پدا خوئی دا له وادهی خو گرتن و له دایک بوونی ته واره تی ؟ . نه مه یان په یوه ندی به ونه زموونانه یا رهنگو رووی نوی یان بی به خشی .

که لن راویو چوون دهر باره ی جوو هوپه کانی سه ره لدانی هاته نارواه ، به لام نه وهی شایانی باسه و به ته وای راست بوته وه ، نه وهی که له ولاتی (گریک) و له روزانی گرم و گویو تافه تالی ناپنه (دیونیزیوس) یه که دا که و ته خوگرتن و نه شو نماکردن - نه و ناپنه دهوریکی یه کجار که وره و گرنکی هه بووه ، هر چوون له که وهاری داستانی خود او نده که پدا چیروک و سه رگوزه شته یه که به یاد ده کری که کتومت به ژبانی رهن ده چی ، به هه مان خولو ژبانداندا

را ده بووئی ، وهک رهنگ زهردی خه زان و مهرگی زستانه و جاریکی دی ژبانه وهی به هاران و چروو گویک دهر کردن ، نیتر نه مه خوشی و ناخوشی ، خه نده و هه نسک ، قاقالی دانی پیکه نین و پرهمی قولی گریان و شین و شه بوو چه ماره ، دوو رووی دژبه یه که ، ناوه ژوو ، نه م دوو لایه نه بوونه خو لقیته ری دوو رووه نه مرکه ی (دراما) واته (ته راژیدیا) و (کومیدیا) .

نه م ته ماشاگردنه و نه م ژان و ژبانه ناپنی یه بووه که ره سه و په روهر دگاری (دراما) ، دایکیکی گۆشکه ره .

نه و که سانه ی به سه ره ات و سه رگوزشته کانیان نمایش ده کردو ده نواند ، که سانیک بوون له ریزی پیلوه پیروزه ناپنی یه کان ، که واته زاده ی عه نه ناتی ناپنه که یه ، نه م خاله خالیکی دیارو که واهه بو شایه تی دانی وهر گرتی شوناسنامه ی دراما ، نه وه تا زانای شانوناس (نه لارداس نیکول) یش له هه مان بپوادایه (که هر له و گورانی و سرودانه ی گریکه کان له به خت گاکانیاندا ده یان گووته وه و به سه ره اتی خوش و ناخوشی ده گیرایه وه نه م هونه ره ی لن که و ته وه ^(۳) .

له کاتی که دا به دوی شوین بی یه که م هه نگلوه کانی نه کترو هوه بین خو مان له به رده م هونه رو هونه ره ندیکدا ده بنییه وه که نه رکه هسونه ری که ی به شیک بووه له نه رکی هونه ره نده نه کترو که مان ، نه ویش سه ما که ره ، هونه ری سه ما هونه ریکی کونه و هوپه که بووه له هوپه کانی دهر بپین ، له کاتی که دا زمانه کانی دی دهر بپین له دایک نه بوون ، روزان هات و روزان چوو هونه ره ندی په پیدابوو خاوه نی سه رمایه کی ده وله مند ، خاوه نی که ره سه یه کی زیاتر ، ناونرا نه کترو . با بگرینه وه لای عه نه نات و نه ریته ناپنی یه گریکه که ، نه وه بوو بابه تی شاعیره که ، واته گیرانه وه و به سه رکردنه وه ی سه رگوزه شته ناپنی یه که له لایه ن (کورس) وه پیشکه ش ده کرا ، نه مه له جه ژنی (لینایه) یان جه ژنی (دیونیزی) بوایه .

له و روزموه ی (میسپس - Thesis) له کورس جیلوبوه وه که وره ترین رووداو له میژووی هونه ری نه کترو دا رووی دا ، نه کترو په پیدابوو ، نه م روزه دادهنری به روزی له دایک بوونی نه م هونه ره . نه م ونده ی نکلادارین له سالی (535 - پ . ز) دا نه م هونه ره نده خه لاتی یه که می له یه که م فیستیفالی ته راژیدیدا وهر گرت . گرنگ نه وه یه نه م هونه ره نده دهر وویه کی نوی کرده وه که روژ به روژ له گرنگو دهوری (کورس) که متبرده بووه وه ، نه وه بوو (نه سکلیوس - 525 پ - ز - 457 پ - ز) ی شاعیری شانو نه کترو دی دهورمی خولقاند ، واته دوو که سی دانا بوو رایب کردنی شانونامه کانی ، دوا به دوا ی نه م شاعیره مه زنه شاعیرانی دی سی نه کترو ریان داده نا ، هر نه کترو ره ش ناویکیان لن نابوو ، به یه که میان ده گووت نه کترو ی یه که م (Protagonist) پاشان به قاره ماننی شانویی نلو ده برا ، به دووه میان ده گووت (Deuteragonist) ، به م چوره ناوژان ..

وه نه بی (سیسپس) تاکه نه کترو ریکی گریک بووی به لنکو نلوی که لیکدی وهک (نه سکلیوس) ی شاعیره (سوفوکلیس - 408 - 405 پ . ز) شاعیرمان بی که بیووه ، نه م دوو شاعیره خو یان دهوری سه ره کی شانونامه کانیان یاری ده کرد .

لیزدا پرسپاری خوبی دهسه پیتی ، ده تی نهی دهوری نافرته له م بواره دا چی بووه ؟ نه کتتری زانراوه نه وه به له سه رمتاوه هر نه کتتری پیاو دهوری نافرتهی نمایش ده کرد ، تا سه ردهمی رومانیه کان ، نه وسا نافرته هاته سه ر شانوی ، به لام نه م نافرته تانه ی له پله یه کی کومه لایه تی نزمدا بوون . له شانوی روژگاری (نه لیزابیس) دا منالی دهنگ ناسک دهوری نافرتهی ده بیینی ، به لام شانوی (نیسپان) و (نیتالیا) و (فهرنگ) له سه ردهمی سه دهی شانزوه نافرتهی به خویوه دیووه ، به لام شانوی (نینگلیز) سالی (1680 - ز) نافرتهی دیووه ، شانوی (عرب) یش که دهگ ریفته بو سالی (1848 - ز) که (مارون نقاش) له شاری (سه یدای) ی (لوپنان) شانونامه ی (پیسکه) ی پیشکه ش کرد ، نه و روژگاره ریگای هاویه شی نافرتهی نه ده دا ، به لام شانوی میسر پاش شانوی که ی لوپنان نافرتهی هاوکاری کردووه هر له سه رمتاوه ، واته له وکاته وه ی

(یعقوب ضوع) بنیاتی نا - نه گه ر سه رنجیکی خانوی شانوی نه و روژگاره بدهین که نه و یو به هوی سی سه رچاوه ی زتی دیووه لی زی ده گه یین و به ته واری بو مان ده رده که وی ، په که میان نه و پارچه سیرامیک کونانه ی یادگاری نه و روژگاران نه و وینه ی بینراوی شانوی یان له سه ر نه خشینراوه ، یان نه و شانونامانه زاده ی بییری نه و ده من ، سی په میان شوینه واری شانوی کانه ، بو نمونه شانوی (نه پیدوس) ، فراوانی و گه وره یی نه و شانویانه گه واهی چه ماوه ریکی زوره نه و هه قیقه ته ش ده سه لینی که نه کتتری نه و کتته ش مروانیکی ناسایی هه رده مه کی نه بوون ، به لکو که سانیکی کارامه ی به هرهداری قالبوی مه شق و خویندن ، شانوی که جیگای بیست سی هه زار که سی بی ده بی خاوه نی نه کتتری دهنگ به هیزو زوال بی ، له هه نس و که وت و جوولانده هه شدا له شیکی گوره و جوان و به هیز ، جگه له وه ی

پیلایوی پاژنه به رزیان له بی ده کرد ، پنیان ده گووت (کوسورنوس) ، ده مامکی گوره شیان به کار ده مینا که به

(لاونکوس) نلوه مبرا ، لیزدا نه وه ده خه مدوه بیر که لای گریکیه کان نمایش کردنی شانوی کارو کاسبی و پیشه بووه ، واته سه رچاوه ی گوزه ران و ژیا نی نه و هونه رمدندانه بووه ، له هه رده و قوناغه سه رته تایی په کاندای چ له و قوناغه دا نایی بوو ، یان له وکته دا بو بووه کاریکی ژیان ، چه ماوه تکتی شانوی ده کپی ، نرخی تکت له دراخمایه که وه تا چه ند دراخمایه که به بی ی نه و سی جو ره جیگای دانیشتنه ی هه بوون ، نه و تکتانه له قورقوشم دروست ده کران و نیشانه ی شوین و شانوی که ی له سه ر مؤرکرا بوو .

پهراویز :

- 1- لیون شانویک - تاریخ المسرح - ترجمة خليل شرف الدين - ص 218
- 2- د جمیل تکریتی - محاضرات فی تاریخ المسرح - ص 2
- 3- الاریدس نیکول - علم المسرحية - ص 17 .
- 4- دراخما : پاره یه کی کونی گریکیه و وشه ی - درهم - له وه وه ره گیراوه .
- 5- له موزه خانه ی شاری نه سینادا دانراوه .

سه رچاوه کان :

- 1- شلدون تشینی - تاریخ المسرح فی ثلاثة الاف سنة ترجمة درنیی خشیبه مراجعة علی فهمی - قاهرة - عام - بلا .
- 2- فرانک - م - هوایتج - المدخل الی الفنون المسرحية - ترجمة مجموعة مترجمین قاهرة 1970 -
- 3- د . عبدالمحسن الخشاب - التیاترو القدیم - قاهرة - 1971 .
- 4- لیون شانصوریل - تاریخ المسرح - ترجمة خليل شرف الدين .
- 5- د . ابراهیم سکر - الدراما الاغريقية - قاهرة - 1980 .
- 6- د . ابراهیم سکر - الدراما الرومانية - قاهرة - 1980 .
- 7- د . ابراهیم حمادة - معجم المصطلحات الدرامية - قاهرة - 1971 .